

DE VLAAMSE MINISTER VAN ECONOMIE, INNOVATIE, WERK, SOCIALE ECONOMIE EN LANDBOUW

BISNOTA AAN DE VLAAMSE REGERING

Betreft: - voorontwerp besluit van de Vlaamse Regering tot regeling van
de leerjobs
- Tweede principiële goedkeuring

Samenvatting

Met het oog op de uitbouw van een zinvol en efficiënt EVC-beleid binnen het beleidsdomein Werk, en om niet-beroepsgekwalficeerde jongeren de mogelijkheid te bieden alsnog een beroepskwalificatie te behalen, lanceert de VDAB een nieuw instrument, de leerjob. De leerjob is een begeleid ervaringstraject in een onderneming gericht op het verwerven van de competenties van een beroepskwalificatie. De beroepskwalificatie kan worden behaald door het afleggen van een EVC-assessment.

1 SITUERING

A. BELEIDSVELD/BELEIDSDOELSTELLING

Beleidsveld: Werk

Beleidsdoelstelling: het zichtbaar maken en kwalificeren van competenties van het individu met het oog op het transparanter maken van het aanbod op de arbeidsmarkt en het versterken van de positie van het individu op de arbeidsmarkt als bouwsteen in loopbaanlang leren.

B. VORIGE BESLISSINGEN EN ADVIEZEN

De Raad van Bestuur van de Vlaamse Dienst voor Arbeidsbemiddeling en Beroepsopleiding (VDAB) heeft advies verleend op 18 januari 2023.

Het ontwerp werd in overeenstemming gebracht met het Wetgevingstechnisch- en Taaladvies nr. 2023/108, gegeven op 22 maart 2023.

De Inspectie van Financiën verleende een gunstig advies op 30 maart 2023.

Het begrotingsakkoord werd verleend op 20 april 2023.

Op 28 april 2023 verleende de Vlaamse Regering haar eerste principiële goedkeuring aan het ontwerpbesluit (VR 2023 2804 DOC.0406-1 en VR 2023 2804 DOC.0406.2).

De SERV verleende advies op 26 mei 2023.

De Vlor verleende advies op 7 juni 2023.

Het Vlaams Partnerschap Duaal Leren verleende advies op 25 mei 2023.

De Vlaamse toezichtcommissie voor de verwerking van persoonsgegevens verleende advies nr. 2023/055 op 16 mei 2023.

De Gegevensbeschermingsautoriteit bracht advies nr. 105/2023 uit op 29 juni 2023.

2 INHOUD

A. ALGEMENE TOELICHTING

Met dit ontwerp van besluit wil VDAB door de ontwikkeling en het uitproberen van een beroepskwalificerend EVC traject binnen het beleidsdomein werk, inzetten op drie uitdagingen.

Ten eerste wil VDAB inzetten op de ontwikkeling van een bijkomende beroepskwalificerende leerweg voor ongekwalificeerde werkzoekenden, volledig uitgewerkt en uitgevoerd binnen het beleidsdomein werk.

Ten tweede wil VDAB de mismatch op de arbeidsmarkt aanpakken, waarbij jonge ongekwalificeerde werkzoekenden moeilijk toe te leiden zijn naar (knelpunt)vacatures voor ervaren of gekwalificeerde werkzoekenden.

Ten slotte willen we het gebruik van EVC binnen het beleidsdomein werk stimuleren.

Bijkomende beroepskwalificerende leerweg

Jaarlijks schrijven zich ongeveer 5.000 jongeren bij VDAB in als ongekwalificeerde werkzoekende. Naast deze ongekwalificeerde schoolverlaters, zijn ook ongekwalificeerde jongeren die al langer het onderwijs verlaten hebben ingeschreven als werkzoekende. In mei 2022 waren meer dan 21.000 ongekwalificeerde jongeren tussen 20 en 30 jaar als niet werkend werkzoekende ingeschreven bij VDAB. Talloze publicaties tonen aan dat het bezitten van een kwalificatie op een niveau secundair onderwijs (niveau 3 of 4) jongeren beduidend een betere startpositie geeft op de arbeidsmarkt. Het gebrek aan kwalificatie heeft dus een enorme impact op de start van een loopbaan.

VDAB zet reeds in op het verwerven van een basiskwalificatie via de onderwijskwalificerende opleidingstrajecten (OKOT's) en beroepskwalificerende opleidingstrajecten (BKOT's) in samenwerking met onderwijsinstellingen. VDAB zal dit blijven doen.

Uit VDAB-data blijkt echter dat ongekwalificeerde jonge werkzoekenden niet of nauwelijks instappen in deze trajecten. Ook blijkt dat ongeveer 1.500 van de ongekwalificeerd instromende jongeren relatief snel en stabiel aan het werk gaan, maar voornamelijk in laaggekwalificeerde jobs.

Met de decreten van 26 april 2019 betreffende een geïntegreerd beleid voor de erkenning van verworven competenties (EVC) en het kwaliteitstoezicht voor beroepskwalificerende trajecten op basis van een gemeenschappelijk kwaliteitkader (GKK), beide in werking getreden op 1 september 2019, is de mogelijkheid gecreëerd om buiten onderwijs zowel beroepskwalificerende opleidings- als EVC-trajecten te organiseren.

VDAB wil van deze mogelijkheid gebruik maken. Met de ontwikkeling van de leerjob wil VDAB een bijkomende kwalificatieweg naar een beroepskwalificatie binnen het beleidsdomein werk creëren om zoveel mogelijk ongekwalificeerde jongeren een voor hen passend beroepskwalificerend traject te bieden. Op die manier vergroot VDAB het arsenaal aan kwalificerende paden waarmee we aansluiten bij de Europese beleidslijn om Upskilling Pathways te bieden.

Met deze nieuwe kwalificatieweg geven we jongeren ook de mogelijkheid om, mits het volgen van de aanvullende algemene vorming in een centrum voor volwassenenonderwijs, de via een leerjob behaalde beroepskwalificatie om te zetten in een onderwijskwalificatie.

Mismatch

Heel wat vacatures voor gekwalificeerde functies zijn al langer knelpuntvacatures. Bedrijven vinden maar moeilijk kandidaten met de juiste competenties. Jaarlijks schrijven 5.000 ongekwalificeerde jongeren zich in bij VDAB. Als we deze mismatch willen aanpakken, moeten we een competentieopbouwend traject naar deze vacatures kunnen aanbieden dat voldoende aantrekkelijk is voor deze jongeren. Het hebben van een beroepskwalificatie versterkt immers voor deze jongeren de kansen op de arbeidsmarkt.

Kwalificerende opleidingen kunnen wel competentieopbouwend zijn, maar komen niet tegemoet aan de nood van de jongere om op eigen benen te kunnen staan. Voor deze bij VDAB ingestroomde ongekwalificeerde jongeren, die middels een overeenkomst met een onderneming op de werkvloer hun competentieversterkend traject richting een beroepskwalificatie realiseren, wordt daarom een vergoeding voorzien.

Met de ontwikkeling van de leerjobs wil VDAB beide hierboven geschetste drempels wegwerken en zo de mismatch tussen de ongekwalificeerde jongeren en gekwalificeerde jobs aanpakken.

Stimuleren van EVC binnen het beleidsdomein werk

Binnen het beleidsdomein werk kunnen zowel beroepskwalificerend opleidings- als EVC- trajecten georganiseerd worden. Een opleidingstraject is een formele leervorm, waarbij het leerproces aan bepaalde standaarden moet voldoen om beroepskwalificerend te zijn. Mensen verwerven echter ook in informele en non-formele contexten beroepscompetenties.

Werkvloeren zijn de omgevingen bij uitstek om al doende deze competenties te verwerven. Het mogelijk maken van EVC-trajecten voor werkenden, kan er dan ook voor zorgen dat meer mensen beroepsgekwalificeerd kunnen worden zonder dat ze een soms langdurige opleiding moeten doorlopen.

De organisatie van EVC-trajecten binnen het beleidsdomein werk stuit op twee drempels, een financieringsdrempel en een volumedrempel.

Anders dan in het beleidsdomein onderwijs is in het beleidsdomein werk geen overheidsfinanciering voor de EVC-testcentra voorzien. Gezien de in de regelgeving voorziene bijdrage van de kandidaat voor een EVC-test ruim onvoldoende is om de kost van een EVC- assessment te dekken, zijn op dit

moment binnen het beleidsdomein werk enkel VDAB of door VDAB gefinancierde partners als testcentrum actief.

Tenzij de beroepskwalificatie een duidelijk civiel effect heeft, heeft het behalen ervan ook weinig directe meerwaarde voor heel wat mensen. Als gevolg hiervan is het aantal kandidaten voor een EVC-assessment voor heel wat beroepskwalificaties relatief laag. Dat maakt dat investeringen in testinfrastructuur en opleiding van assessoren te groot zijn om de investeringen rendabel te maken voor privéaanbieders binnen het beleidsdomein werk.

Gebruik maken van het EVC-aanbod van onderwijs zou een uitweg kunnen bieden, maar stuit ook op drempels. De belangrijkste drempel is dat onderwijs niet alle beroepskwalificaties als EVC kan aanbieden omdat niet voor alle beroepskwalificaties een corresponderende opleiding bestaat. Door enkel in te zetten op het EVC-aanbod van onderwijs, zouden we werkpartners ook de kans ontnemen om EVC-assessments vanuit de eigen werkexpertise uit te bouwen. Gezien het Vlaams Parlement met de GKK-regelgeving uitdrukkelijk aangegeven heeft dat beroepskwalificerende EVC-trajecten niet alleen binnen het beleidsdomein onderwijs maar daarnaast ook binnen andere beleidsdomeinen moeten ingezet kunnen worden, willen we werkpartners deze kans geven.

De leerjobs als antwoord op alle drie de uitdagingen

Een leerjob is een leertraject voor een ongekwalificeerde jongere met als doelstelling de competenties van een beroepskwalificatie of een combinatie van aanverwante beroepskwalificaties te verwerven en te attesteren. De basis van dit leertraject wordt gevormd door de werkplekcomponent waarin de jongeren door het begeleid en gericht ervaring opdoen binnen een onderneming, deze competenties verwerft. Via een aanvullende lescomponent wordt verzekerd dat alle in de beroepskwalificatie opgesomde competenties ook verworven kunnen worden. De attestering van deze verworven competenties gebeurt door het afleggen van een EVC-assessment op het einde van het leertraject.

Door het leertraject te gronden in de werkplekcomponent en de attestering te voorzien via een EVC-assessment, creëren we een leertraject waar al doende leren binnen een werkcontext centraal staat. Hiermee geeft VDAB antwoord op de eerste uitdaging.

Door te voorzien in een leervergoeding vanuit de onderneming wordt tegemoet gekomen aan financiële verwachtingen van de jongeren. Doordat de leerjob voldoet aan het statuut van leerling in alternerende opleiding (zoals vastgelegd in artikel 1bis van het koninklijk besluit van 28 november 1969 tot uitvoering van de wet van 27 juni 1969 tot herziening van de besluitwet van 28 december 1944 betreffende de maatschappelijke zekerheid der arbeiders) kan de jongere bovendien rechten opbouwen in de verschillende takken van de sociale zekerheid.

Door de leerjobs met werkpartners te ontwikkelen en uit te voeren, wil VDAB een basis leggen voor een EVC-aanpak binnen het beleidsdomein werk. Door de ontwikkeling en de begeleiding van de leerjobs en de afname van EVC-assessments aan werkpartners over te laten en te financieren, geeft VDAB antwoord op de derde uitdaging.

Aanpak van ontwikkeling en uitvoering van de leerjobs

Als voorbereiding van dit mogelijke traject is in het voorjaar 2022 een gesloten ESF oproep gelanceerd en toegestaan aan VDAB. Deze oproep loopt tot 31 december 2023 en heeft een dubbele doelstelling.

Eenzijds bereidt VDAB samen met de Syntra, ondersteund door Syntrum als overkoepelende organisatie, als partnerorganisatie en vijf sectorfondsen de implementatie van de leerjobs voor. In co-creatie worden de verschillende onderdelen van het leerjobtraject (toeleiding, intake, screening, matching en begeleiding tijdens het traject) vormgegeven zowel generiek als specifiek afgestemd op de verschillende beroepskwalificaties.

Anderzijds worden gezamenlijk de nodige EVC-standaarden en de EVC-assessments ontwikkeld en zullen assessoren opgeleid worden.

Het instrument van de leerjobs is een experiment. De uitvoering en evaluatie van dit experiment wordt georganiseerd via een tweede gesloten ESF oproep aan VDAB en volledig gefinancierd via ESF middelen en Vlaamse cofinanciering. De sectoren krijgen de eerste keuze om de trajecten te begeleiden, de lessen te organiseren en de EVC-assessments af te nemen. Als een sector echter aangeeft bepaalde taken niet te kunnen of willen opnemen, worden deze opgenomen door de Syntra. Ook de intake van de jongere (omwille van de sectoronafhankelijkheid) en het administratief opstellen van de overeenkomsten wordt toevertrouwd aan de Syntra.

Voorliggend voorontwerp van besluit creëert voor dit nieuwe instrument een regelgevend kader. Het moet worden beschouwd als de experimentele fase in de mogelijke uitbouw van een nieuwe structurele maatregel. Na evaluatie wordt bekeken of de maatregel wordt voortgezet en evt. uitgebreid (bv. qua doelgroep of partners) dan wel niet voortgezet wordt omdat het niet blijkt te beantwoorden aan een behoefte van de werkzoekende of de werkgevers.

De evaluatie van de leerjobs zal uitgewerkt worden binnen dit ESF project en zal zowel tussentijds (ten laatste 31 december 2025) als op het einde (ten laatste 31 december 2027) plaatsvinden. Tussentijdse evaluaties kunnen leiden tot bijstellingen. Eventuele wijzigingen zijn budgetneutraal. Alle betrokken partners zullen in deze evaluaties betrokken worden.

Naast een kwantitatieve evaluatie, zal ook een kwalitatieve evaluatie gebeuren. Hoewel we in het experiment de onderwijspartners niet meenemen, zal in beide evaluaties ook de opportuniteiten van een samenwerking met onderwijs, bv vanuit hun expertise in het geven van lessen, als evaluatie element meenemen. De mening van zowel leerjobbers als ondernemingen zal in de evaluatie ook meegenomen worden. Ten slotte zal ook het effect van een leerjob op een eventuele tewerkstelling deel uitmaken van de evaluatie.

B. TOELICHTING BIJ DE ADVIEZEN

De Vlaamse Toezichtscommissie voor de verwerking van persoonsgegevens heeft advies nr. 2023/055 op 16 mei 2023 geven. Gezien de onbevoegdheid van de Vlaamse Toezichtscommissie werd hier geen rekening mee gehouden.

De Gegevensbeschermingsautoriteit heeft op 29 juni 2023 advies nr. 105/2023 uitgebracht. De Gegevensbeschermingsautoriteit is van oordeel dat volgende aanpassingen zich opdringen in het ontwerp van besluit:

- opnemen van de wezenlijke elementen van de verwerking van persoonsgegevens vervat in het uittreksel uit het strafregister voorzien in artikel 3, §2 van het ontwerp in een decreet overeenkomstig het legaliteitsbeginsel vervat in artikel 6.3 AVG in samenhang gelezen met artikel 22 van de Grondwet
- verduidelijking van de aanduiding van de verwerkingsverantwoordelijke(n) in de zin van artikel 4.7) AVG;
- motivering van de noodzaak en het evenredige karakter van de verwerking van de uittreksels uit het strafregister van de mentoren bedoeld in artikel 3 van het ontwerp alsook precisering van de inbreuken waarvan de afwezigheid in casu beoogd te worden gecontroleerd en motivering van het relevante en noodzakelijke karakter van deze gegevens voor de verwezenlijking van de nagestreefde doeleinde(n);
- schrapping van de zinsnede “minstens” in artikel 6 van het ontwerp;
- motivering van de noodzaak tot vermelding van het rijksregisternummer en de nationaliteit van de betrokkenen in de leerjobovereenkomst, zoals bepaald in artikel 6 van het ontwerp;
- precisering van de motivering van de bewaartermijn van tien jaar van de verzamelde en verwerkte persoonsgegevens, het voorzien van maximale bewaartermijnen en het voorzien

van afzonderlijke (maximale) bewaartermijnen wat betreft de uittreksels uit het strafregister bedoeld in artikel 3, §2 van het ontwerp.

We nemen akte van de opmerkingen betreffende het uittreksel uit het strafregister en engageren ons om na te gaan welk (regelgevend) gevolg hieraan moet worden gegeven.

Wat de opmerking betreffende de verwerkingsverantwoordelijke betreft, wijzen we erop dat het om een experiment gaat waarbij VDAB het doel en de middelen van de verwerking bepaalt. De huidige architecturale structuren worden behouden, waardoor de andere instanties als verwerker beschouwd worden.

Aan de overige opmerkingen van de Gegevensbeschermingsautoriteit is gevolg gegeven hetzij in het ontwerp van besluit, hetzij in de artikelsgewijze toelichting in deze nota.

De Sociaal-Economische Raad van Vlaanderen (SERV) gaf advies op 26 mei 2023, de Vlaamse onderwijsraad (Vlor) op 7 juni 2023 en het Vlaams Partnerschap Duaal Leren op 7 juni 2023.

De leden van de SERV geven in hun advies aan twee fundamentele verschillen te zien ten opzichte van het ontwerp dat ze binnen de Raad van Bestuur van VDAB op 18 januari 2023 hebben goedgekeurd. Deze verschillen hebben betrekking op enerzijds de aanvullende premie vanuit VDAB bovenop de leervergoeding, en anderzijds een aanpassing van de leeftijd van de doelgroep.

Wat betreft de leeftijd van de doelgroep waren in het ontwerp zoals goedgekeurd binnen de Raad van bestuur van VDAB enkel een maximale leeftijd van 30 jaar bij aanvang van de leerjob én het hebben voldaan aan de leerplicht als voorwaarden gesteld. De Vlaamse Regering was en is echter van oordeel dat een striktere ondergrens noodzakelijk is om geen aanzuigeffect vanuit het secundair onderwijs te bewerkstelligen, daarom werd al bij de eerste principiële goedkeuring van het besluit een wachtperiode opgenomen na uitschrijving uit het secundair onderwijs. Het halen van een onderwijskwalificatie is immers nog steeds de prioritaire doelstelling voor een jongere. De Vlaamse regering erkent echter wel dat 'oudere' ongekwalificeerde jongeren met een aanzienlijke schoolse achterstand niet nodeloos een wachttijd moeten doorlopen. Er wordt daarom, naast de voorwaarde van twee jaar het secundair onderwijs te hebben verlaten, een tweede 'toegangspoort' voorzien voor jongeren die minstens 21 jaar oud zijn. Een jongere kan dus aan de leerjobs deelnemen als hij/zij of twee jaar het secundair onderwijs heeft verlaten, of als hij/zij minstens 21 jaar oud is.

Wat betreft de schrapping van de premie van VDAB, een element waar zowel de SERV als de Vlor met hun advies dezelfde mening zijn toebedeeld, is er een link te leggen met bovenstaande. Doordat er een striktere ondergrens werd ingebouwd om geen aanzuigeffect te creëren vanuit het secundair onderwijs, verandert de doelgroep van ongekwalificeerde schoolverlaters, naar ongekwalificeerde jongeren. De meeste ongekwalificeerde jongeren die werkzoekend zijn genieten vandaag een vervangingsinkomen. Dit besluit bevat geen uitsluiting van cumul, een combinatie tussen de leervergoeding en het vervangingsinkomen is dus mogelijk. Rekening houdend met deze combinatiemogelijkheid was en is de Vlaamse Regering van oordeel dat een extra premie vanuit VDAB niet meer het bijkomende stimulerend effect heeft zoals initieel voorzien, de premie werd en blijft om die reden geschrapt. Om echter de regelgeving van het experiment van de leerjobs maximaal te aligneren op de regelgeving van het duaal leren wordt aangepast dat de leervergoeding vanuit de onderneming op initiatief van de leerwerkplek meer mag bedragen dan het bedrag dat opgenomen is in het ontwerp van besluit. Het woord 'minimaal' wordt toegevoegd.

Daarnaast gaven de sociale partners van de SERV in hun advies nog enkele bijkomende aandachtspunten mee.

- De SERV vraagt de schrapping van de extra voorwaarden rond de mentor en de financiële draagkracht van de onderneming. Ook BANSPA (Brusselse adviesraad van Nederlandstalige sociale partners) vraagt in hun advies op eigen initiatief van 6 juni 2023 de schrapping van de voorwaarde dat de mentor het Nederlands machtig is. De Vlaamse Regering is echter nog

steeds van oordeel dat deze voorwaarden de kwaliteit en de continuïteit van de leerjob helpen waarborgen.

- Op suggestie van de sociale partners zal in de monitoring zowel de duurtijd van de leerjobtrajectovereenkomst als de grootte van de lescomponent meegenomen worden. De Vlaamse regering is het eens met het principe dat de duurtijd van de leerjob zo kort als mogelijk en nodig moet zijn om te slagen voor het EVC-assessment.
- De SERV vraagt om prioritair in te zetten op de verdere ontwikkeling van EVC als volwaardige leerweg buiten onderwijs. Tot op vandaag zijn er 16 EVC-standaarden die werden goedgekeurd en waarvan eveneens een EVC-instrument is goedgekeurd, 24 EVC-standaarden goedgekeurd waarvoor nog geen EVC-instrument beschikbaar is, en 12 EVC-standaarden die de komende periode worden ontwikkeld. In totaal zijn er dus 52 EVC-standaarden die reeds werden goedgekeurd of in de pijplijn zitten. De Vlaamse regering blijft het belang van de ontwikkeling van EVC-standaarden benadrukken.
- Tot slot vraagt de SERV dat de EVC-assessment ook op de leerwerkplek van de leerjob kan plaatsvinden. Een EVC-assessment kan vandaag reeds plaatsvinden op de werkvloer. Indien het wenselijk wordt geacht door het erkende EVC-testcentrum kan de EVC-assessment in kader van een leerjob dan ook op de werkplek van de leerjobber doorgaan.

De Vlor geeft volgende opmerkingen in hun advies:

- Ze benadrukken het belang van het behalen van een onderwijskwalificatie. Ook de Vlaamse Regering staat ten volle achter dit principe. Dit is in de eerste plaats een verantwoordelijkheid van het Onderwijs, maar ook via VDAB wordt reeds lang ingezet op het belang van het behalen van een onderwijskwalificatie (bv. 'Onderwijskwalificerende Opleidingstrajecten' (OKOT)).
- Ze halen aan dat de verschillende leerwegen die beschikbaar zijn voor ongekwalificeerde werkzoekende jongeren best complementair te houden zijn aan o.a. de bestaande opleidingen binnen het volwassenenonderwijs. Ook dit is een principe die de Vlaamse Regering hoog in het vaandel draagt. De leerjobs zijn een experimentele alternatieve kwalificatieweg voor een specifieke doelgroep van jongeren die vandaag nog niet goed bereikt wordt. De keuze welke kwalificatieweg het meest zinvol, haalbaar en gewenst is, ligt uiteraard bij de jongere zelf. Om deze keuze te maken krijgt de werkzoekende jongere echter begeleiding van een VDAB bemiddelaar.
- De Vlor vraagt ook om de onderwijsactoren bij de verdere uitrol en evaluatie van het experiment te betrekken. Het ontwerpbesluit voorziet dat de partnerorganisatie voor sommige aspecten van de trajectbegeleiding kan samenwerken met sectorale organisaties of onderwijs- of opleidingsinstellingen. Onderwijsinstellingen zijn dus reeds expliciet meegenomen. Uiteraard zullen ze ook bij de evaluatie worden betrokken.

Daarnaast doet de Vlor ook enkele concrete aanbevelingen:

- In de eerste plaats vragen ze om de onderwijsactoren te informeren over alle mogelijke kwalificerende trajecten binnen en buiten onderwijs. Als Vlaamse regering zijn wij van oordeel dat deze vraag zich niet beperkt enkel tot de leerjobs maar dat ze zinvol is voor alle kwalificerende wegen. AHOVOKS heeft reeds een opdracht voor het ontsluiten van de verschillende kwalificatiewegen. De leerjobs zullen hierin een plaats moeten krijgen.
- De Vlor voert net als de SERV een pleidooi om de leerjobpremie (vanuit VDAB) te behouden, ze verwijzen hierbij naar het ontwerp dat door de RvB van VDAB werd goedgekeurd. We verwijzen naar de reactie op het SERV advies betreffende het schrappen van de premie (cf. supra).

Tot slot gaf ook het Vlaams Partnerschap Duaal Leren advies. In dat advies is echter te lezen dat ze geen consensus konden bereiken over het voorontwerp van besluit. Ze verwijzen daarom naar de adviezen van de SERV en de Vlor die de verschillende standpunten binnen het Vlaams Partnerschap weergeven.

Volgende aanpassingen werden aan het ontwerp van besluit uitgevoerd ingevolge de adviezen:

- In artikel 3, §1, wordt, naast de voorwaarde dat de leerjobber minstens 2 jaar uit het secundair onderwijs moet uitgeschreven zijn, een tweede toegangspoort voorzien met een leeftijdsgrens van minimum 21 jaar oud;
- In artikel 6 wordt het woord 'minstens' geschrapt;
- In artikel 21 wordt van de leervergoeding die de onderneming moet betalen aan de leerjobber een minimumvergoeding gemaakt.

Daarnaast worden aan het voorontwerp van besluit ook een aantal technische aanpassingen aangebracht:

- In artikel 3, §2, laatste lid wordt bijkomend ook verwezen naar de voorwaarden vermeld in het eerste lid, 1° tot en met 4°; al deze voorwaarden gelden ook voor de erkenning van ondernemingen in het duaal leren in het secundair en volwassenenonderwijs.
- In artikel 27 was verkeerdelijk nog sprake van een premie, dit werd geschrapt;
- In artikel 29 is een verkeerde verwijzing gecorrigeerd.

C. TOELICHTING BIJ DE ARTIKELEN

Artikel 1: Dit artikel definieert een aantal begrippen die worden gehanteerd in het besluit.

Artikel 2: Dit artikel bepaalt dat om een leerjob uit te voeren de leerjobber enerzijds een overeenkomst van beroepsopleiding en anderzijds een leerjobovereenkomst sluit. De overeenkomst van beroepsopleiding is een overeenkomst conform het VDAB-besluit van 5 juni 2009 en wordt gesloten met de partnerorganisatie die het geheel van de leerjob regelt. De leerjobovereenkomst wordt gesloten met de onderneming waar de leerjobber de competenties op de werkvloer verwerft. De overeenkomsten moeten worden gesloten uiterlijk op het moment dat de leerjobber zijn leerjob aanvat.

Artikel 3: Zowel de leerjobber als de onderneming moet voldoen aan enkele voorwaarden.

De leerjobber mag niet meer leerplichtig zijn en is ingeschreven bij VDAB als niet-werkende werkzoekende. Aangezien de leerjobovereenkomst een voltijdse overeenkomst is, komen enkel werkzoekenden die geen betaalde beroepsarbeid verrichten in aanmerking voor een leerjob, deeltijdse werknemers (al dan niet onvrijwillig) worden dus niet toegelaten.

Om te voorkomen dat jongeren het secundair onderwijs vroegtijdig verlaten hebben om via deze weg een kwalificatie te behalen moeten ze minstens twee jaar de schoolbanken verlaten hebben of moeten ze minstens 21 jaar oud zijn. Verder mag de leerjobber nog geen 30 jaar oud zijn op het moment dat hij zijn leerjob in de onderneming aanvat. Deze maximumleeftijdsgrens komt overeen met de maximumleeftijd die wordt gehanteerd voor de Europese Jongerengarantie.

Omdat niet-beroepsgekwalificeerde jongeren de doelgroep zijn, mogen de jongeren niet in het bezit zijn van bepaalde onderwijsdiploma's en beroepskwalificaties.

Tot slot moet de jongere voldoen aan de voorwaarden van de EVC-standaard van de beoogde beroepskwalificatie.

Omwille van kwaliteitsborging worden aan de onderneming enkele vereisten gesteld. De onderneming moet binnen de onderneming een of meerdere mentoren aanduiden die de competentieverwerving van de leerjobber begeleiden. De mentor moet een aantal jaren beroepservaring hebben waarop kan afgeweken worden als de mentor relevante vooropleiding die betrekking heeft op de competenties die de leerjobber moet verwerven in de onderneming kan aantonen (via bepaalde studiebewijzen of een bewijs van elders verworven competenties). De mentor moet daarnaast het Nederlands machtig zijn, én van onberispelijk gedrag zijn zoals blijkt uit een uittreksel uit het strafregister. De

onderneming moet over de nodige organisatie en bedrijfsuitrusting beschikken om de competentieverwerving volgens het trajectplan mogelijk te maken. De onderneming moet ook voldoende financiële draagkracht hebben om de continuïteit van de onderneming te waarborgen en mag geen relevante veroordelingen hebben opgelopen die diezelfde continuïteit in het gedrang brengen kunnen brengen. Tot slot moet de onderneming gevestigd zijn in Vlaanderen of het Brussels Hoofdstedelijk Gewest en moet er een goedgekeurd Nederlandstalig trajectplan zijn.

Ondernemingen die erkend zijn in het kader van het stelsel leren en werken en het duaal leren in het secundair (volwassenen)onderwijs worden geacht te voldoen aan de voorwaarden inzake mentor, organisatie en bedrijfsuitrusting. Deze voorwaarden gelden immers ook voor die erkende ondernemingen.

Artikel 4: Een leerjob heeft een minimumduur van 3 maanden. Een leerjobovereenkomst kan enkel worden gesloten voor beroepskwalificaties waarvoor er een erkende EVC-standaard bestaat. Het kan gaan om 1 beroepskwalificatie of een combinatie van verwante beroepskwalificaties. De raad van bestuur van VDAB legt vast voor welke combinaties van beroepskwalificaties een leerjobovereenkomst kan worden gesloten en bepaalt voor elke beroepskwalificatie of combinatie van beroepskwalificaties de maximumduur waarvoor de overeenkomst kan worden gesloten. Die maximumduur kan niet meer dan 2 jaar bedragen.

Artikel 5: Met het oog op een succesvolle competentieverwerving wordt een limiet gesteld aan de niet-invulling van de werkplekcomponent (maximaal 1 maand per jaar dat het traject loopt). Bij voortijdige beëindiging van de leerjobovereenkomst zal de leerjobber dus zo vlug mogelijk een nieuwe leerjobovereenkomst moeten sluiten.

Artikel 6: Omwille van een uniforme werking bepaalt dit artikel dat de raad van bestuur van VDAB het model van de leerjobovereenkomst zal vastleggen en somt het de minimale elementen op die in het model moeten worden opgenomen. De leerjobovereenkomst moet verplicht op basis van dit model worden gesloten. Het rijksregisternummer wordt vermeld in het kader van de DIMONA-aangifte die de onderneming moet doen. De nationaliteit wordt vermeld in het kader van de tewerkstelling van buitenlandse werknemers.

Artikel 7: De leerjobber kan voor zijn competentieverwerving opeenvolgende overeenkomsten sluiten in meerdere ondernemingen. De duur van al die overeenkomsten samen mag niet meer bedragen dan de duur van de overeenkomst van beroepsopleiding en dit vanaf het moment dat de leerjob is ingevuld met een werkplekcomponent.

In overleg met de partnerorganisatie kan de einddatum van de leerjobovereenkomst worden vervroegd als de competentieverwerving van de leerjobber het toelaat om het EVC-assessment vroeger af te leggen of kan in bepaalde gevallen een latere einddatum worden bepaald als de competentieverwerving van de leerjobber vertraging oploopt.

Artikel 8: De leerjobovereenkomst is een voltijdse overeenkomst van bepaalde duur. Om de maximale arbeidsduur te berekenen, moet niet alleen rekening worden gehouden met de uren competentieverwerving op de werkplek maar ook met de lesuren en met lessen gelijkgestelde activiteiten bij de onderwijs- of opleidingsinstelling en met de duur van het EVC assessment.

De lescomponent kan bestaan uit contactlessen, zowel fysiek als online, en evt. een pakket e-leren. De tijd die de leerjobber besteedt aan het volgen van lessen, in welke vorm ook, en met lessen gelijkgestelde activiteiten geldt als arbeidstijd. Voor de berekening van die arbeidstijd geldt een lesuur of een uur met lessen gelijkgestelde activiteit als een arbeidsuur van 60 minuten.

Artikel 9 tot en met artikel 11: Deze artikelen regelen de schorsing van de leerjobovereenkomst.

De leerjobovereenkomst wordt in dezelfde gevallen en onder dezelfde voorwaarden geschorst als een arbeidsovereenkomst.

De leerjobber heeft recht op betaalde vakantie volgens de op hem toepasselijke wetgeving. Als de leerjobber geen of een onvolledig recht heeft op betaalde vakantie moet de onderneming aan de leerjobber aanvullend onbetaalde vakantiedagen toekennen. Het staat de leerjobber vrij om

aanspraak te maken op de onbetaalde vakantiedagen. Betaalde en onbetaalde vakantie bedragen samen 20 dagen in een vijfdagenweek voor een jaar uitvoering van de leerjobovereenkomst. Als de leerjobber bv. in januari van een bepaald kalenderjaar instapt en voor dat kalenderjaar nog geen betaalde vakantiedagen heeft opgebouwd dan zal hij in het betrokken kalenderjaar toch aanspraak kunnen maken op 4 weken onbetaalde vakantie (in de veronderstelling dat hij het volledige kalenderjaar verbonden is door een leerjobovereenkomst)

De onderneming moet de partnerorganisatie op de hoogte brengen van een schorsing van de leerjobovereenkomst die langer dan 14 dagen duurt alsook van het einde van die schorsing. Als de schorsing te lang zou aanhouden, kan de partnerorganisatie nagaan of het opportuun is om de leerjobovereenkomst te beëindigen en het traject verder te zetten in een nieuwe werkplek.

Artikel 12 tot en met 15: Deze artikelen bepalen in welke gevallen de leerjobovereenkomst wordt beëindigd. Een aantal gevallen zijn analoog aan de arbeidsovereenkomstenwet, een aantal gevallen zijn specifiek voor de context van de leerjob. Daarnaast kunnen zowel de leerjobber als de onderneming de overeenkomst opzeggen met inachtneming van een opzegtermijn. Tijdens de eerste dertig dagen van de uitvoering van de overeenkomst, geldt voor beide partijen een korte opzegtermijn. Na de eerste dertig dagen van uitvoering van de overeenkomst, geldt een wat langere termijn waarbij een onderscheid wordt gemaakt naargelang de opzeg uitgaat van de onderneming of de leerjobber.

In bepaalde gevallen beëindigt de partnerorganisatie de leerjobovereenkomst. Wanneer dit gebeurt omdat de onderneming haar verplichtingen niet naleeft kan de partnerorganisatie daarbij ook beslissen om de onderneming gedurende maximaal 3 jaar uit te sluiten van de mogelijkheid een nieuwe leerjobovereenkomst te sluiten.

De onderneming kan tegen de beslissing van de partnerorganisatie tot uitsluiting een beroep aantekenen bij de raad van bestuur van VDAB. Zolang de beroepsprocedure loopt, is het niet mogelijk voor de onderneming om een nieuwe leerjobovereenkomst te sluiten.

Artikel 16 tot en met 20: Deze artikelen omschrijven de opdrachten van de partnerorganisatie.

De partnerorganisatie maakt de leerjobovereenkomst op. De partnerorganisatie beschikt hiervoor over een termijn van 14 dagen vanaf de aanvraag maar er moet in de praktijk naar gestreefd worden om die termijn zo kort mogelijk te houden.

De partnerorganisatie moet instaan voor de trajectbegeleiding van de leerjob. Dit omvat de organisatie en de opvolging van het goede verloop van het traject. Om het traject vorm te geven en op maat van de leerjobber te kunnen werken, kan de partnerorganisatie voor sommige aspecten van de trajectbegeleiding samenwerken met sectorale organisaties of onderwijs- of opleidingsinstellingen. Als de partnerorganisatie er niet in slaagt een leerjob te realiseren voor de jongere, wordt deze opnieuw overgedragen aan de VDAB (als het niet om een leefloongerechtigde of equivalent leefloongerechtigde werkzoekende gaat) of het OCMW (als het om een leefloongerechtigde of equivalent leefloongerechtigde werkzoekende gaat).

De partnerorganisatie brengt de VDAB op de hoogte van de uitsluiting van een onderneming en van wijzigingen inzake de einddatum van de leerjobovereenkomst.

Artikel 21 tot en met 25: Deze artikelen regelen de vergoeding van de leerjobber.

De leerjobber heeft recht op een vergoeding ten laste van de onderneming zowel voor de lescomponent als de werkplekcomponent. De vergoeding is gelijk aan 34,50% van het GGMMI en stemt overeen met de hoogste leervergoeding in het stelsel leren en werken en het duaal leren in het secundair (volwassenen)onderwijs. Het gaat om een minimale vergoeding. De onderneming mag een hogere vergoeding betalen aan de leerjobber maar geen lagere.

Bij schorsing van de leerjobovereenkomst heeft de leerjobber in dezelfde gevallen als bij schorsing van een arbeidsovereenkomst recht op een gewaarborgde vergoeding. In geval van arbeidsongeval of beroepsziekte moet de onderneming echter geen gewaarborgde vergoeding betalen en zal de leerjobber onmiddellijk terugvallen op de arbeidsongevalverzekering of een vergoeding ontvangen van het fonds voor beroepsziekten.

In sommige gevallen van gedeeltelijke schorsing van de leerjobovereenkomst, waarbij de leerjobber de werkplekcomponent niet kan uitvoeren maar wel de lescomponent, is de onderneming geen vergoeding verschuldigd voor het volgen van de lessen.

Als de onderneming de leerjobovereenkomst op een onrechtmatige wijze beëindigt moet zij een schadevergoeding betalen aan de leerjobber.

De leerjobber heeft onder bepaalde voorwaarden recht op een vergoeding van de VDAB voor de uitgaven voor kinderopvang. De leerjobber ontvangt echter geen vergoeding van de VDAB voor de verplaatsingskosten. De onderneming zal tussenkomen in de kosten van het woon-werkverkeer van en naar de onderneming met het openbaar vervoer en eventueel met het privé-vervoer.

Artikel 26: Dit artikel regelt de verzekering en de aansprakelijkheid van de leerjobber.

Een leerjobber voldoet aan de voorwaarden van het statuut van leerling in alternerende opleiding en wordt daarom voor de arbeidsongevallenwet gelijkgesteld met een werknemer. Het is de onderneming die zal moeten instaan voor de verzekering van de ongevallen die de leerjobber overkomen tijdens de uitvoering van de leerjobovereenkomst.

Daarnaast moet de onderneming ook een verzekering burgerlijke aansprakelijkheid sluiten voor de schade die de leerjobber bij de uitvoering van de leerjob veroorzaakt aan derden.

Analoog aan de arbeidsovereenkomstenwet, is een leerjobber voor schade aan de onderneming of derden bij de uitvoering van de leerjob enkel aansprakelijk voor bedrog, zware schuld en herhaalde lichte schuld.

Artikel 27 tot en met 29: Deze artikelen bevatten bepalingen inzake de gegevensverwerking.

De verwerkingsverantwoordelijke wordt aangeduid en de doeleinden van de verwerkingen worden bepaald.

De categorieën van de te verwerken persoonsgegevens worden opgesomd.

Conform art. 5, lid 1, e), van de AVG wordt de bewaartermijn van de verwerkte persoonsgegevens bepaald.

De verwerking van persoonsgegevens in het kader van dit ontwerp van besluit gebeurt op grond van artikel 6, lid 1, e), van de AVG. De gegevensverwerkingen kaderen in de doelstelling van algemeen belang om door de competentie-ontwikkeling en het zichtbaar maken van competenties van werkzoekenden enerzijds de positie van werkzoekenden te versterken middels een beroepskwalificerend traject met het oog op een levenslange en duurzame inschakeling op de arbeidsmarkt en anderzijds werkgevers een perspectief op talent te verschaffen en voor hen het aanbod op de arbeidsmarkt transparanter te maken.

De verwerkingsverantwoordelijke staat conform artikel 5, lid 1, d), van de AVG in voor de juistheid en actualisering van de verwerkte gegevens.

De betrokkenen worden geïnformeerd over de verwerking van hun gegevens en de uitoefening van hun rechten middels de privacyverklaring op de website.

Rekening houdende met de bewaartermijnen opgelegd door ESF, wordt deze vastgelegd op 10 jaar vanaf de beëindiging van de leerjob. Art. 82 van de verordening 2021/1060 bepaalt dat, onverminderd de staatssteunregels, de beheerautoriteit ervoor zorgt dat alle bewijsstukken met betrekking tot een door de fondsen ondersteunde concrete actie gedurende vijf jaar worden bewaard. De verordening staatssteun 2014/651 bepaalt een bewaartermijn van 10 jaar. Aangezien niet altijd duidelijk is of de verordening staatssteun al dan niet van toepassing is, wordt beslist om een bewaartermijn van 10 jaar te hanteren bij VDAB voor de bewijsstukken die een uitgave verantwoorden.

Naast de Europese regelgeving moet VDAB ook rekening houden met de financiële verantwoording opgelegd door art. 32 van de Vlaamse Codex Overheidsfinanciën en de burgerlijke aansprakelijkheid van het burgerlijk wetboek (art. 2262bis) die beiden een termijn van 10 jaar voorzien.

Na afloop van 10 jaar zullen de gegevens vernietigd worden.

Artikel 30: Dit artikel regelt een wijziging van het VDAB-besluit van 5 juni 2009 wat betreft de verzekering van cursisten.

In artikel 11 van het VDAB-besluit van 5 juni 2009 wordt een bijkomende categorie van cursisten opgenomen die de VDAB niet zal verzekeren voor ongevallen tijdens de uitvoering van de opleiding, stage en op weg van en naar de opleidings- en stageplaats. Het gaat om cursisten die verbonden zijn door een overeenkomst die voldoet aan de voorwaarden van het statuut alternerende opleiding (zoals vastgelegd in artikel 1bis van het koninklijk besluit van 28 november 1969 tot uitvoering van de wet van 27 juni 1969 tot herziening van de besluitwet van 28 december 1944 betreffende de maatschappelijke zekerheid der arbeiders). Deze cursisten vallen immers onder de arbeidsongevallenverzekering van de onderneming waar zij een praktijkopleiding krijgen.

Artikel 31, 32 en 33: Deze artikelen omvatten de slotbepalingen.

Omdat dit besluit wordt gezien als een voorlopige regeling krijgt het een tijdelijke werking.

De instapperiode voor leerjobs wordt beperkt tot 8 maanden voor het besluit eindigt tenzij de nieuwe leerjob ten laatste eindigt op 30 april 2027. Vanaf 1 september 2026 kan dus geen leerjobtraject meer opgestart worden dat langer duurt dan 8 maanden.

Er wordt ook voorzien in een overgangsmaatregel voor leerjobs die op dat moment nog lopende zijn. Mocht de nieuwe maatregel onvoldoende succes hebben en niet worden verlengd, kunnen de lopende trajecten verder worden afgewerkt.

Binnen ESF en in samenwerking met VDAB zal er zowel tussentijds (ten laatste 31 december 2025) als op het einde (ten laatste 31 december 2027) een evaluatie van dit proefproject plaatsvinden. Deze evaluaties kunnen leiden tot bijsturingen.

3 BESTUURLIJKE IMPACT

A. BUDGETTAIRE IMPACT VOOR DE VLAAMSE OVERHEID

De uitvoering en evaluatie van dit experiment wordt georganiseerd via een gesloten ESF oproep aan VDAB en volledig gefinancierd via enerzijds ESF middelen binnen prioriteit 5, sociale innovatie en anderzijds middelen uit het Vlaamse cofinancieringsfonds. Er is geen weerslag op de reguliere VDAB middelen.

Deze gesloten oproep zal aanvangen in januari 2024 en eindigen op 30 april 2027. Het totaal budget voor de volledige periode bedraagt €3.250.000. Van dit totale budget wordt 60% (€1.950.000) gefinancierd via ESF middelen en 40% (€1.300.000) via Vlaamse cofinanciering.

De vijf Syntra, ondersteund door Syntrum als overkoepelende organisatie van de Syntra, en de sectorfondsen zullen als partner van VDAB instaan voor de uitvoering van de dienstverlening voor de leerjobs. We verwachten van de Syntra dienstverlening dat ze de dienstverlening voor de leerjobs borgen indien de sector die niet kan of wil opnemen. Hiervoor voorzien we voor de Syntra ook een coördinatie- en overheadkost. VDAB zal enkel instaan voor een deel van de toeleiding, de evaluatie en de coördinatie.

De middelen uit het Vlaams cofinancieringsfonds zullen exclusief voor deze dienstverlening door de partners ingezet worden.

Een overzicht van het geraamde budget voor de experimentele uitvoering van het volledige project met een duur van 3 jaar en 4 maanden vindt u in de tabel hieronder.

Kostprijs Trajecten	Over projectduur (3j en 4m)	Uitvoerder
---------------------	-----------------------------	------------

Voortraject: Intake screening en Matching	€ 90.340,91	Syntra of Sector
Trajectbegeleiding, lessen en proeven	€ 2.807.878,79	Sector of Syntra
Coördinatie en administratieve overhead	€ 257.520,83	Syntra
Projectbeheer en evaluatie	€ 94.259,47	VDAB en partners
TOTAAL	€ 3.250.000	

De Inspectie van Financiën verleende op 30 maart 2023 gunstig advies voor dit voorontwerp van besluit van de Vlaamse Regering. Het begrotingsakkoord werd verleend op 20 april 2023.

B. ESR-TOETS

Niet van toepassing.

C. IMPACT OP HET PERSONEEL VAN DE VLAAMSE OVERHEID

Dit voorontwerp van besluit heeft geen impact op het algemene niveau van de Vlaamse Overheid, zowel op het niveau van het aantal personeelsleden als op het aantal VTE's.

D. IMPACT OP DE LOKALE EN PROVINCIALE BESTUREN

Niet van toepassing.

4 VERDER TRAJECT

Na de tweede principiële goedkeuring van het voorontwerp van besluit wordt het voor advies aan de Raad van State voorgelegd.

5 VOORSTEL VAN BESLISSING

De Vlaamse Regering beslist:

- 1° haar tweede principiële goedkeuring te geven aan het bijgaande voorontwerp van besluit van de Vlaamse Regering tot regeling van de leerjobs;
- 2° de Vlaamse minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale economie en Landbouw te gelasten over voornoemd voorontwerp van besluit het advies in te winnen van de Raad van State, met verzoek het advies mee te delen binnen een termijn van 30 dagen zoals bepaald in artikel 84, §1, eerste lid, 2°, van de gecoördineerde wetten op de Raad van State.

De Vlaamse minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw,

Jo BROUNS

Bijlagen:

- Ontwerp van besluit van de Vlaamse Regering tot regeling van de leerjobs
- Advies van de SERV;
- Advies van de VLOR;
- Advies van het VPDL;
- Advies van het VTC;
- Advies van de Gegevensbeschermingsautoriteit.